

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно борбата със сексуалното малтретиране, сексуалната експлоатация на деца и детската порнография и за отмяна на Рамково решение 2004/68/ПВР

COM(2010) 94 окончателен — 2010/0064 (COD)

(2011/С 48/24)

Докладчик: **г-жа SHARMA**

На 22 юли 2010 г. Съветът и Европейският парламент решиха, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно борбата със сексуалното малтретиране, сексуалната експлоатация на деца и детската порнография и за отмяна на Рамково решение 2004/68/ПВР“

COM(2010) 94 окончателен – 2010/0064 (COD).

Специализирана секция „Заетост, социални въпроси и гражданство“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 2 септември 2010 г..

На 465-ата си пленарна сесия, проведена на 15 и 16 септември 2010 г. (заседание от 15 септември 2010 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 110 гласа „за“, и 7 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 ЕИСК категорично осъжда сексуалното малтретиране и сексуалната експлоатация на деца и приветства усилията на Комисията за засилване на ангажираността на Европа в борбата със сексуалното малтретиране на деца чрез замяната на Рамково решение 2004/68/ПВР с нова, по-обективна директива. Тежестта на престъпленията, степента на вредата и равнището на риска и уязвимостта на децата в целия свят никога не трябва да бъдат подценявани. Защитата на децата на всички равнища трябва да бъде приоритет, а на жертвите и извършителите трябва да се оказва максимална помощ за тяхното възстановяване, за да се насърчава бъдещата социална защита.

1.2 ЕИСК подновява своя призив към тези държави-членки, които все още не са направили това, **както и към Европейския съюз, съгласно новия Договор от Лисабон неотложно да подпишат и ратифицират Конвенцията на Съвета на Европа за защита на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално посегателство и Факултативния протокол към Конвенцията за правата на детето относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография**, за да може Европа да преразгледа ефективно третирането на европейските граждани, които малтретират деца⁽¹⁾. Въз основа на двустранните споразумения Европейският съюз би могъл да

окаже влияние при убеждаването на други европейски държави (например Русия, Босна и Херцеговина) да подпишат конвенцията. **Включването на разпоредби от Конвенцията в законодателството на ЕС ще бъде по-ефективно, отколкото националните процедури по ратификация, за ускоряване приемането на национални мерки и ще гарантира по-добър мониторинг на прилагането.**

1.3 Важно е да се осигури правна рамка, която да регулира наказателното преследване и осъждането на извършителите на сексуално малтретиране и сексуална експлоатация. Въпреки това, **първостепенна задача в цяла Европа трябва да бъде именно превенцията и тя трябва да се разглежда успоредно със законодателството.** Това се посочва като една от целите на директивата, но тя не е разработена достатъчно подробно. ЕИСК би могъл да изготви становище за преразглеждане на превантивните действия, изтъквайки примери на най-добри практики от гражданското общество и правителствата в световен мащаб в областта на механизмите за предотвратяване на такива престъпления.

1.4 ЕИСК препоръчва създаването на платформа за обмен на най-добри практики в борбата с тези престъпления, като се прилагат както законодателни, така и незаконодателни механизми за разработване на методологически средства и обучения. Това би могло да включва по-активно сътрудничество с организациите на гражданското общество, социалните партньори и НПО, за да се подкрепи образованието и да се повиши осведомеността на местно равнище.

1.5 ЕИСК призовава институциите на ЕС (Европейската комисия, Съветът и Парламентът), които се намират в силна и привилегирована позиция, да оказват заедно натиск върху трети държави, по-специално в силно развитите части на света (напр. САЩ, Канада, Япония, Австралия, Русия), за да поискат **отстраняването** на уебсайтове, които хостват материали за сексуално малтретиране на деца. ЕС трябва да бъде по-настойтелен в исканията си за отговорни действия от страна на ICANN⁽²⁾.

⁽¹⁾ Виж препратката в становището на ЕИСК ОВ 317, 23.12.2009 г., стр. 43. „Конвенция на Съвета на Европа относно защитата на децата от сексуална експлоатация и сексуална злоупотреба“, 25.10.2007 г., достъпна на адрес <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/treaties/Html/201.htm>. Конвенцията не е подписана от следните държави-членки: Чешка република, Унгария, Латвия и Малта: (<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=201&CM=&DF=&CL=ENG>).

„Факултативен протокол към Конвенцията на ООН за правата на детето относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография“. Приет през май 2000. Влизане в сила: януари 2002 г. Достъпен на <http://www2.ohchr.org/english/law/crc-sale.htm>. Факултативният протокол към Конвенцията на ООН за правата на детето все още не е подписан от следните държави-членки: Чешка република, Финландия, Ирландия, Люксембург и Малта: (http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11-c&chapter=4&lang=en).

⁽²⁾ Интернет корпорация за присвоени имена и адреси (ICANN).

1.6 ЕИСК желае премахването на уебсайтове, които съдържат материали за сексуално малтретиране на деца, да се превърне в приоритет и да бъде последвано от блокиране, когато премахването не е възможно. Във връзка с това ЕИСК би могъл да изготви становище след провеждане на консултации със заинтересованите страни и гражданското общество относно последиците от отстраняването и блокирането.

1.7 ЕИСК би желал да насърчи държавите-членки да използват предоставената от новата директива възможност да започнат дебат относно определянето на минимална възраст за съгласие за сексуални действия в Европа. В контекста на мобилността, имиграцията и променящите се обществени ценности в Европа следва да се проведат дебати и консултации за въздействието на „традициите“ в това отношение.

1.8 ЕИСК препоръчва Комисията да даде ясни определения на някои термини, които биха могли да доведат до двусмислие при транспонирането в националното законодателство.

1.9 ЕИСК отправя искане в директивата да се предвидят еднакви „давностни срокове“ във всички държави-членки. При необходимост, ЕИСК би продължил в този дух, като предложи „давностният срок“ да започва да тече, когато жертвата навърши 18 години.

1.10 В своята работа ЕИСК се подкрепя от много НПО и експерти, работещи в областта на защитата на детето. Техните препоръки относно новата директива могат да бъдат намерени на техните уебсайтове⁽³⁾. ЕИСК признава ценната работа, извършвана от всички НПО, работещи в световен мащаб за защитата на децата и отдава дължимото на европейските институции, Съвета на Европа и ООН за осигуряването от тях правни механизми в областта на защитата на децата от сексуална експлоатация.

2. Контекст и цели на новата директива

2.1 ЕС признава правата на децата в член 3 (ДЕС) от Договора от Лисабон и в Хартата на основните права, по-специално в член 24 и правното му основание, в който е предвидено положително задължение за действие с цел осигуряване на необходимата защита на децата. В него се изисква при всички действия, свързани с децата, **висшият интерес на детето да бъде първостепенно съображение**, в съответствие с Конвенцията на ООН за правата на детето. Това намери израз в политика, насочена към насърчаване, защита и упражняване на правата на децата, включително Стратегията на ЕС за младежта във вътрешните и външните политики на ЕС.

2.2 Новата директива, в съответствие с предложенията за предотвратяване и борба с трафика на хора и защитата на жертвите и Програмата за по-безопасен интернет, предвижда по-строги разпоредби на процесуалното и наказателното право в държавите-членки в областта на защитата на децата. Ще бъде засилена ефективността на превантивните мерки в целия ЕС, като по този начин ще се избягват случаи, при които извършителите избират държави-членки, чиито разпоредби в тази област не са толкова строги, за да извършват престъпления. Общите опред-

еления ще дадат възможност да се насърчи обменът на полезна обща информация, да се подобри съпоставимостта на данните и да се улесни международното сътрудничество.

2.3 Новата директива ще обхваща:

— нови видове престъпления в ИТ среда, включително **новия вид престъпление т.нар. „grooming“**, при което се склоняват деца към сексуални действия;

— **съдействие при разследването на престъпления и предявяването на обвинения;**

— наказателно преследване на престъпления, като **на наказателно преследване подлежат** както граждани на държава-членка, така и обичайно пребиваващи в нея лица, **дори и да са извършили престъпление извън границите на ЕС;**

— нови разпоредби за защита на жертвите, с които да им се осигури лесен **достъп до правна защита и да им се спестят страдания в резултат на участие в наказателно производство;**

— предотвратяване на престъпления, посредством действия, съсредоточени върху предотвратяване на повторното извършване на престъпления от страна на извършителите на такива престъпления, и **за ограничаване на достъпа до детска порнография в интернет.**

3. Общи бележки по обяснителния меморандум

3.1 Като има предвид, че „*Висшият интерес на детето трябва да бъде основното съображение при предприемането на мерки за борба с тези престъпления в съответствие с Хартата на основните права на Европейския съюз и Конвенцията на ООН за правата на детето*“, ЕИСК подкрепя решението за спазване на принципа на субсидиарност наред с актуализирането, разширяването и укрепването на националното законодателство. Държавите-членки трябва да могат да изключат изискването за двойна наказуемост за установяване на извънтериториална съдебна компетентност за престъпления. **Държавите-членки следва да имат правомощието да предприемат наказателно преследване за всички форми на сексуално малтретиране на деца.**

3.2 **Съществуващото и новото законодателство трябва да се прилага по-добре** и изисква наблюдение от страна на Комисията с подкрепата на Европол и правоприлагащите органи, за да се гарантира, че защитата на децата е приоритет. Трябва да се установят общи принципи и критерии за определяне на степента на тежест на престъпленията, включващи сексуално малтретиране и сексуална експлоатация. В това отношение ЕИСК препоръчва създаването на платформа за обмен на най-добри практики в борбата с тези престъпления, като се прилагат както законодателни, така и незаконодателни механизми за разработване на методологически средства и обучения. Те биха могли да включват по-активно сътрудничество с организациите на гражданското общество, социалните партньори и НПО, за да се подкрепи образованието и да се повиши осведомеността на местно равнище.

⁽³⁾ IWF (www.iwf.org.uk), ECPAT International (<http://www.ecpat.com>), Save the Children (www.savethechildren.org), Missing Children Europe (www.missingchildreneurope.eu), Amnesty International (www.amnesty.org).

3.3 За да се избегне рецидив, на равнище на ЕС трябва да се извършва наблюдение по прозрачен начин на случаи с широк отзвук, особено на такива, където е възможно да са замесени политически и религиозни среди или случаи на многократно малтретиране ⁽⁴⁾.

3.4 За да се засили ефективността на механизмите за превенция и да се намали уязвимостта на жертвите, директивата следва да бъде в съответствие и с други политики на ЕС, включващи социалното осигуряване, образованието, семейството, заетостта и програмата в областта на цифровите технологии. Сред особено уязвимите групи деца, изложени на висок риск, са имигрантите, търсещите убежище, малолетните без придружител, децата в неравностойно положение, децата, изключени от обществото или децата с увреждания, както и тези, които живеят в приемни семейства или в семейства, в които е имало случаи на насилие или малтретиране.

3.5 Според сведения за правоприлагането в САЩ и Европа съществува силна зависимост между свалянето на материали, показващи сексуално малтретиране на съвсем малки деца, които още не могат да говорят, и „офлайн“ сексуални посегателства срещу деца. Степенуването на присъдите единствено въз основа на контакта може да изложи по-голям брой деца (особено съвсем малки деца) на риск от тежко сексуално малтретиране.

3.6 92 % от онлайн съдържанието със сексуално малтретиране на деца е с хостинг в Северна Америка, Европа и Русия ⁽⁵⁾. ЕИСК смята, че Европейската комисия, Съветът и Европейският парламент се намират в силна и привилегирана позиция да оказват натиск върху страни извън ЕС, поспециално върху силно развити части на света, за да поискат **отстраняването** на уебсайтове, които хостват сайтове с материали, показващи сексуално малтретиране.

3.7 Необходимо е да се насърчават в по-голяма степен „култура на киберсигурност“ и Програмата в областта на цифровите технологии за Европа ⁽⁶⁾ сред гражданите. С оглед увеличаването на обмена „peer to peer“ на изображения на сексуално малтретиране на деца ⁽⁷⁾ и на склоняването на деца към сексуални действия („grooming“) в сайтовете на мрежите за социални контакти трябва да се предприемат незабавни мерки за идентифициране и наказателно преследване на извършителите, на лицата, които гледат такива сайтове или изображения, и доставчиците на услуги, които хостват сайтовете, както и да се прекрати потокът от финансови трансакции, извършвани с цел получаване на достъп до изображения на малтретиране на деца.

⁽⁴⁾ Неотдавна разгласените случаи на малтретиране, някои от които бяха разкрити в резултат на намесата на държавата, са доказателство за широкомащабна, системна практика на малтретиране в религиозните институции, педофилските кръгове и училищата/домовете за сираци, като много от тези случаи са били прикривани в продължение на десетилетия, за да не се наруши имиджът или репутацията на отделни лица или институции.

⁽⁵⁾ http://www.iwf.org.uk/documents/20100511_iwf_2009_annual_and_charity_report.pdf.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/information_society/policy/rfid/index_en.htm.

⁽⁷⁾ Според заключенията на проекта ISIS в мрежите „peer to peer“ всяка минута се обменят хиляди файлове, съдържащи изображения на сексуално малтретиране на деца. „Supporting Law Enforcement in Digital Communities through Natural Language Analysis“ (Подкрепа на правоприлагането в цифровите общности посредством анализ на естествения език), International Workshop on Computational Forensics, Springer Lecture Notes in Computer Science 5158 (2008), стр. 122-134.

Съществува технология, позволяваща идентифицирането на всички компоненти във веригата на сексуално малтретиране на деца, и ЕС трябва да изисква по-настойтелно предприемането на отговорни действия от страна на ICANN ⁽⁸⁾.

3.8 Директивата ясно е насочена към „висшия интерес на детето“ и „защитата на децата“. Въпреки това, като цяло, в нея липсват подробности, свързани с превантивните мерки, които следва да се приложат. **Предотвратяването трябва да бъде първостепенна задача в цяла Европа и да се разглежда успоредно със законодателството.** Макар Комисията да има ограничена компетентност по отношение на превенцията, в рамките на директивата тя следва да насърчава и създава механизми, чрез които да даде възможност на други да прилагат превантивни мерки.

3.9 Във връзка с превенцията би могло да се поиска допълнително финансиране за разширяване на програмите на Комисията (например програмата „Дафне“ и Рамковата програма) и за разработване на нови програми, изпълнявани от партньорите от гражданското общество. ЕИСК е убеден, че предоставянето на информация на обществеността за съществуването на конкретни закони, предвиждащи наказания за специфично поведение, нанасящо вреда на децата, би могло да действа като ефективен механизъм за превенция.

3.10 Намесата е изключително важна за предотвратяването на сексуалното малтретиране на деца и трябва да се използва във връзка с правни санкции. Поради това ЕИСК предлага към текста в частта „Основания и цели на предложението“, който гласи „конкретните цели са ефективно наказателно преследване на престъпленията, защита на правата на жертвите и предотвратяване на сексуалната експлоатация и малтретиране на деца“ да се добави „**включително посредством бързо идентифициране на деца жертви от подходящо обучен персонал и осигуряване на намеса, насочена към деца жертви и извършители**“.

3.11 Трябва да се разгледа набелязването на превантивни действия и наказателно преследване по отношение на **обмена** на изображения на малтретиране на деца („peer to peer“) и търговията с тях. С увеличаването на обмена на файлове и на склоняването на деца към сексуални действия („grooming“) в сайтовете на мрежите за социални контакти трябва да се предприемат незабавни мерки за идентифициране и наказателно преследване на извършителите, лицата, които гледат такива сайтове и доставчиците на услуги, които ги хостват.

3.12 В предложението (в частта „Основания и цели на предложението“) се подчертава, че „е възможно малко деца в Европа да са сексуално насилвани през своето детство“. **Освен това трябва да се разгледа и заплахата за децата извън Европа:** децата са деца, където и да се намират по света, и трябва да бъдат защитени от пътуващи извършители на сексуални престъпления от Европа, които малтретират деца от други европейски или трети държави.

3.13 Терминът „детска порнография“ (в заглавието, определението и в текста) следва да се замени с термина „**изображения или материал, показващи сексуално малтретиране на деца**“. Порнографията се свързва с еротика.

⁽⁸⁾ Интернет корпорация за присвоени имена и адреси (ICANN).

3.14 „Туризм“: В директивата (съображение 9) се използва терминът „секс туризъм“. Терминът, който понастоящем се използва от специалистите и НПО, работещи в тази област, е „пътуващи извършители на сексуални престъпления“⁽⁹⁾ „Туризм“ се свързва с ваканция и удоволствие, както се посочва в предходно становище на ЕИСК относно „Закрила на деца, изложени на риск от пътуващи извършители на сексуални престъпления“⁽¹⁰⁾.

3.15 „Традиции“ (съображение 7): „Настоящата директива не урежда политиките на държавите-членки по отношение на сексуалните действия по взаимно съгласие (...) в хода на човешкото развитие, като се отчитат различните културни традиции и традиции в правото.“ ЕИСК препоръчва в контекста на мобилността, имиграцията и променящите се обществени ценности в Европа да се провеждат дебати и консултации относно въздействието на „традициите“ в това отношение. Консултацията и правните последици следва да обхващат и културните практики, например мутилацията на женските генитални органи, което може да се разглежда като сексуално малтретиране на деца.

3.16 „Общодостъпен“ (съображение 13): „Детската порнография, (...) не може да се счита за изразяване на мнение. За целите на борбата с детската порнография е необходимо да се намали разпространението на материали, показващи малтретиране на деца, като се направи така, че качването на такова съдържание в общодостъпната треза стане по-трудно за извършването на тези престъпления.“ Директивата трябва да предотвратява разпространението на материали на всякакъв носител⁽¹¹⁾ и във всякаква форма, показващи сексуално малтретиране на деца. Думата „нагледно“ не обхваща всички налични материали и в директивата следва също да се включат невизуални материали, показващи сексуално малтретиране на деца. Освен това в директивата следва също да се вземат под внимание понятията „творческа свобода“, както и „изразяване на мнение“, като се гарантира, че нито едно от тях не може да бъде тълкувано погрешно в контекста на материал, показващ сексуално малтретиране на деца. Поради това текстът на член 2, буква б), съдържащ определението на „детска порнография“ следва да се измени, както следва (i): „материал, който представя дете (...)“, (ii): „представяне на сексуалните (...)“ и (iii): „материал, който представя лице, което изглежда, че е дете (...)“.

3.17 Във връзка със „стимулиране на доставчиците на интернет услуги доброволно да разработват кодекси на поведение и насоки за блокиране на достъпа до такива интернет страници“ (съображение 13) ЕИСК подчертава, че най-важната задача трябва да бъде премахването на съдържанието при източника и само когато това не е възможно (извън ЕС), да се блокира достъпът до тези сайтове. В ЕС това следва да се превърне в правно изискване, за да може секторът, доставчиците на интернет услуги и икономическите и финансовите участници като компаниите за кредитни карти да поемат сериозен ангажимент за борба със сексуалното малтретиране.

⁽⁹⁾ Център за защита на децата от експлоатация и в онлайн среда към полицията на Обединеното кралство.

⁽¹⁰⁾ Вж. бележка под линия 1.

⁽¹¹⁾ ОВ С 224, 30.8.2008 г., стр. 61.

4. Конкретни бележки относно членовете на директивата

4.1 В член 1: („Предмет“) следва да се включат „санкции в сферата на **сексуалното малтретиране и сексуалната експлоатация на деца, както и представянето на материали, показващи сексуално малтретиране на деца**“.

4.2 В член 2, буква б), точка (iv): „реалистични изображения на дете, участващо“ следва да се включи „или което е изобразено като участващо“.

4.3 В член 2, буква б): думата „предимно“ следва да се заличи навсякъде, тъй като тя намалява ударението, поставено върху „за сексуални цели“.

4.4 В член 2, буква д) следва да се заличат изключенията „на държави или публични органи, които упражняват държавна власт и публични международни организации“. Когато става въпрос за юридическо лице не може да има безнаказаност, свързана със сексуално малтретиране на деца.

4.5 Член 3, параграф 3 и член 8, отнасящи се до „съгласие за сексуални действия“: по отношение на изречението „Участието в сексуални действия с дете, което не е достигнало възрастта за съгласие за сексуални действия съгласно националното право“, следва да се отбележи, че съгласно Конвенцията на Организацията на Обединените нации за правата на детето и европейското определение за дете е лице „на възраст под 18 години“ и следователно тук има противоречие между термините. Това отчасти е решено в член 8 („Сексуални действия по взаимно съгласие между деца или лица на сходна възраст и със сходно развитие“). Освен това разпоредбите на членове 3, 4, 5 и 8 не регулират сексуални действия по взаимно съгласие между деца, които са достигнали или са над възрастта за съгласие за сексуални действия. ЕИСК е убеден, че този въпрос изисква допълнително обсъждане и по-голяма яснота. ЕИСК би насърчил държавите-членки да използват предоставяната от новата директива възможност да определят минимална възраст за съгласие за сексуални действия в Европа. Понятието „на сходна възраст“ също изисква по-голяма яснота.

Член 3, параграф 4, (i): С оглед на многобройните случаи на малтретиране в семейството, „родителската отговорност“ следва да бъде изведена като отделна точка „отношения на доверие“. Това би съответствало на член 5 от Конвенцията на Организацията на Обединените нации за правата на детето. Освен това думата „установени“ следва да се заличи в „установени отношения на доверие, власт или въздействие върху детето“. Този въпрос буди безпокойство във връзка с разкритията, направени в Европа и свързани не само с педофилските кръгове, но и със случаи в семейства и в религиозни, образователни институции и институции за настаняване на деца. Изключително важно е да не може да има имунитет срещу наказателно преследване, разпит или достъп до досиета на влиятелни лица, независимо дали става въпрос за политическата или религиозната сфера.

4.6 Член 3, параграф 5: престъпления, отнасящи се до сексуалното малтретиране, следва да включват в списъка на практиките и „ексхибиционизма“ съгласно приемливо определение на Комисията за ексхибиционизма⁽¹²⁾.

4.7 Член 4, параграфи 2, 3, 4 и 5 се отнасят до „порнографски представления“ и прякото участие на самото дете. Това може да доведе до объркване с член 5, който разглежда „престъпления, свързани с детска порнография“. За да се избегне такова объркване, добавянето на обяснителна бележка може да се окаже целесъобразно.

4.8 Членове от 4 до 8: директивата трябва да съдържа ясно определение на „сзнателно“ и „умишлено“.

4.9 Член 4, параграф 1: думата „умишлени“ следва да се заличи, тъй като настоящата редакция би позволила на извършителите да твърдят, че не им е била известна възрастта на жертвата, с цел да избегнат наказателно преследване⁽¹³⁾.

4.10 Член 4, параграф 8: в „Участието в сексуални действия (...)“ следва да се добави „или съгласието за участие“ и да се предвиди възможност за наказателно преследване „независимо дали сексуалният акт е извършен или не“.

4.11 Обхватът на член 6 („Съблазняване на деца за сексуални цели“) следва да се разшири, за да се признаят различни форми на склоняване на деца към сексуални действия („grooming“), включително склоняване от страна на възрастни лица, наточени с грижа и защита на децата и офлайн склоняване.

4.12 Членове 7 и 9: в съответствие с останалия текст на директивата в тези членове следва да се определи срок на присъдата или наказанието за съответното престъпление.

4.13 Член 7, параграф 3, буква б): част от пътуващите извършители на сексуални престъпления принадлежат към т.нар. ситуативен тип извършители, които се възползват от възникнала възможност за извършване на сексуално престъпление. Ето защо ЕИСК препоръчва „организирането на пътуване и/или други договорености във връзка с извършването на някое от престъпленията, посочени в членове от 3 до 7“ да бъде наказуемо.

4.14 Член 8: изразът „доколкото при тези действия няма малтретиране“ следва да се замени с „доколкото при тези действия няма принуда“.

4.15 В член 9 („Утежняващи обстоятелства“) може също да се добави „(i) престъплението включва сериозна проява на насилие или заплаха или е причинило или е могло да причини сериозна вреда на детето“.

⁽¹²⁾ Този въпрос беше повдигнат неотдавна във връзка с един случай в Португалия.

⁽¹³⁾ ЕСПАТ („Прекратяване на детската проституция, детската порнография и трафика на деца за сексуални цели“, международна мрежа за подпомагане) препоръчва конкретна разпоредба, предвиждаща прехвърляне на тежестта на доказване на възрастта на лицето в материали, показващи сексуално малтретиране на деца, така че тя да се носи от лицата, които произвеждат, разпространяват и/или притежават материалите. Тази мярка вече е приета в Нидерландия.

4.16 С оглед на уврежданията, които такива престъпления нанасят на децата жертви, дори и в зряла възраст, ЕИСК предлага за тези престъпления да няма давностен срок или той да бъде минимален.

4.17 Членове 10 и 12 не визират извършители, които променят местопребиваването си или не отиват достатъчно далеч, за да се предотвратят пътуванията на такива извършители. В предходно становище⁽¹⁴⁾ ЕИСК работи с ЕСПАТ⁽¹⁵⁾ и препоръчва:

— проучване и забрана;

— двустранни споразумения за сътрудничество;

— споразумения за депортиране и ескортиране на признатите за виновни закононарушители;

— използване на забраните за пътуване в чужбина (ЗПЧ).

4.18 Член 11 („Отговорност на юридическите лица“): юридически лица следва да бъдат подведени под отговорност, когато са създали условия за деянията на извършителя, независимо дали имат полза или не от това. Следователно изразът „в тяхна полза“ (от лице, ...) следва да се заличи.

4.19 Член 12, буква б) („Наказания за юридическите лица“): Този член следва да се измени, като на извършителя се забранява не само да упражнява търговска дейност, но и „всякаква дейност“, свързана с контакт с деца.

4.20 Разпоредбите на член 13 („Непреследване“) следва да „гарантират“, а не само „предвиждат възможността“ деца, които са участвали в незаконни действия като пряко последствие от това, че са станали жертва на тези престъпления, да не бъдат наказателно преследвани и да не им се налагат наказания.

4.21 Член 14 се отнася до „разследването и наказателното преследване“. За да бъдат разследването и наказателното преследване ефективни и с практически резултати, трябва да се предвиди достъп до средства за обучение, консултации и изследвания, насочени към нови и нововъзникващи технологии. Процесът на разследване трябва да бъде напълно прозрачен. Този член следва също така да позволи да няма давностен срок за някои видове престъпления.

4.22 Член 14, параграф 2: по отношение на „достатъчния период от време“ на държавите-членки следва да се предостави гъвкавост при прилагането на давностните срокове, така че да могат да вземат под внимание и сериозността на въздействието върху живота, здравето и/или благосъстоянието на жертвата.

4.23 ЕИСК препоръчва в директивата да се предвиди определените в националното законодателство давностни срокове да започват да текат при навършването на пълнолетие от жертвата. Освен това той предлага Комисията да работи за насърчване на хармонизирането на националните давностни срокове, за да се избегнат объркване или грешки при провеждането на трансгранични разследвания от страна на правоприлагащите органи.

⁽¹⁴⁾ Вж. бележка под линия 1.

⁽¹⁵⁾ ЕСПАТ I End Child Prostitution, Child Pornography and the Trafficking of Children for Sexual Purposes (Прекратяване на детската проституция, детската порнография и трафика на деца за сексуални цели) има специален консултативен статут към Икономическия и социален съвет на ООН (ECOSOC).

4.24 В член 14, параграф 3 във връзка с „(...) *разполагат с ефективни средства (...)*“ е изключително важно да се гарантира, че наред със средствата е и налице напълно обучен персонал, който да използва тези средства.

4.25 Член 15 насърчава „уведомяването“, но не уточнява подробности относно механизма или средствата за ефективното подпомагане на бързата намеса на специалистите, които работят с деца. Предвид факта, че не се получават сигнали за всички извършени сексуални престъпления срещу деца, във всички държави-членки следва да бъдат установени ефективни и достъпни механизми за уведомяване.

4.26 За да се насърчи своевременното докладване за заподозрени лица или на действителни случаи на сексуално малтретиране и експлоатация, е важно да се гарантира, че специалистите, които докладват добросъвестно за тези случаи, са защитени срещу искове съгласно наказателното и гражданското право, жалби пред комисии по етика или преследване за нарушаване на правилата за поверителност.

4.27 В член 16, параграф 1, буква г) („Съдебна компетентност и координация при наказателно преследване“) не е обхванат нито един аспект, свързан с екстрадицията на заподозрени лица. Този въпрос се разглежда в член 5 от Факултативния протокол към Конвенцията на ООН за правата на детето и следва да се предвиди в директивата на Комисията. В същия параграф изразът „(...) *юридическо лице, установено на територията (...)*“ следва да бъде разширен и да включва „(...) **установено или извършващо дейност в (...)**“.

4.28 Член 16, параграф 2: ЕИСК предлага в изречението „(...) *тяхната съдебна компетентност обхваща и случаи, (...)* *посочено в (...)* в членове 3 и 7 (...)“ да бъдат включени членове 3, 4, 5, 6, и 7.

4.29 Член 16, параграф 3: не може да има изключения, ако държавите-членки трябва да подхождат сериозно към общата защита на децата. Следователно дерогацията: „*Всяка държава-членка може да реши, че няма да прилага правилата за съдебна компетентност (...) или ще ги прилага само при специални случаи и обстоятелства, доколкото съответното престъпление е било извършено извън нейната територия*“, следва да се заличи.

4.30 Член 17, параграф 1: по отношение на изречението „*се оказва помощ (...)*“ ЕИСК препоръчва всяка държава-членка да гарантира, че на децата жертви на извършители по членове 3-7 се предоставя адекватна и специализирана помощ, включително настаняване на сигурно място, медицинска и психологична помощ и образование. Държавите-членки следва да гарантират, че тези услуги се предоставят от обучени специалисти и зачитат културната идентичност/произход, пол и възраст на детето⁽¹⁶⁾. Чрез тези мерки ще се намали уязвимостта и ще се засили превенцията.

4.31 Член 19, отнасящ се до „*наказателното разследване*“, е включен в член 8 от Факултативния протокол към Конвенцията на ООН за правата на детето, който следва да бъде взет предвид в директивата на Комисията.

⁽¹⁶⁾ Декларацията от Рио де Жанейро и Призивът за действия за превенция и спиране на сексуалната експлоатация на деца и юноши.

4.32 Освен това ЕИСК препоръчва да се предвиди позоваване на насоките, съдържащи се в Резолюция 2005/20 на ИКОСОС на ООН относно мерките за закрила на деца жертви и свидетели на престъпления⁽¹⁷⁾.

4.33 Много деца, които са били малтретирани от родителите си, които са ги продали, от трафиканти или от възрастни, участващи в проституция, са загубили доверието си във възрастните, което означава, че преди да се проведе разследването трябва да се изгради основа на доверие между възрастния и детето. Ето защо държавите-членки трябва да идентифицират децата жертви и да изградят отново живота на детето, например посредством настаняване, предоставяне на грижи, закрила и специализирани психологически услуги, да оказват съдействие при прилагането на закони с цел наказателното преследване на такива престъпления.

4.34 В член 19, буква д): след текста: „*броят на изслушванията е ограничен до възможния минимум и изслушванията се провеждат само доколкото това е необходимо за целите на наказателното производство*“, следва да се добавят думите „**или за да се обезпечи сигурността и благосъстоянието на детето**“.

4.35 Член 21: („*Блокиране на достъпа до уебсайтове*“) следва да се преработи⁽¹⁸⁾. Следва да се отдаде приоритет по-скоро на отстраняването на уебсайтове, отколкото на блокирането им, което следва да бъде вторична мярка, когато отстраняването не може да се извърши. Наред с отстраняването, блокирането може да действа като краткотрайна тактика за прекъсване на достъпа и за защита на невинни потребители от показване на съдържание със сексуално малтретиране на деца⁽¹⁹⁾. Този член следва да изисква от държавите-членки да действат незабавно, за да изтеглят сайта.

4.36 Когато не е възможно незабавно отстраняване, усилията следва да се насочат към проследяване на движението и дейностите на уебсайтовете, които разпространяват съдържание със сексуално малтретиране на деца, за да се предостави информация на компетентните органи и на международните правоприлагащи органи с цел заличаването на по-късен етап на такъв тип съдържание и разследване на неговите разпространители. ЕИСК препоръчва:

— усилия в международен план от страна на регистрите на имена на домейни и компетентните власти за заличаване на домейните, свързани със сексуалното малтретиране на деца;

— по-големи усилия за разследването на обмена на файлове, включително „peer to peer“.

4.37 Член 21, параграф 2: следва да се положат също така усилия, за да се разпорежи или да се гарантира, че финансовите институции предприемат действия за проследяване и спиране на потока от финансови транзакции, извършвани чрез техните услуги, които улесняват достъпа до материали, показващи сексуално малтретиране на деца.

⁽¹⁷⁾ Виж: <http://www.un.org/docs/ecosoc/documents/2005/resolutions/Resolution%202005-20.pdf>.

⁽¹⁸⁾ Виж Доклад на Internet Watch Foundation (Фондация за наблюдение на Интернет) за блокиране и премахване на достъпа.

⁽¹⁹⁾ <http://www.iwf.org.uk/public/page.148.htm>.

5. Допълнителни елементи за разглеждане с цел да бъдат включени в директивата

5.1 В директивата не се споменава нищо във връзка със защитата на личните данни: защитата на децата следва да има предимство пред защитата на личните данни и свободата на словото при ясно определени обстоятелства, предвидени в Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи.

5.2 На равнище на ЕС трябва да се провежда по-активно сътрудничество в областта на правоприлагането и да се въведат национални и международни системи за третиране на извършителите, както и Система за предупреждение за случаи на изчезнали деца.

5.3 Не се разглеждат случаи на сексуално малтретиране на деца, при които извършителите са деца. Те трябва да се разглеждат като особен случай и могат да бъдат включени в обхвата на член 9. На тях е посветен единствено кратък текст във връзка с програмите за интервенция в член 20 ⁽²⁰⁾.

5.4 Като зачита напълно принципа на субсидиарност, ЕИСК призовава държавите-членки да обмислят предприемането на конкретни мерки, които да гарантират осигуряването на необходимите механизми за контрол и психологическа подкрепа на лицата, работещи за защитата на жертвите, за да се избегне влошаване на психическото им състояние. От гледна точка на персонала това трябва да бъде задължително изискване, а не доброволен избор.

5.5 ЕИСК изразява задоволство от факта, че Комисията признава по-належащата необходимост от „обмен на информация и опит в наказателното преследване, защитата или превенцията, повишаване на информираността, сътрудничество с частния сектор и насърчаване на саморегулирането.“ Във връзка с това ЕИСК подчертава необходимостта да се взема под внимание работното място. Това би позволило на работодателите и служителите да съзнават отговорностите си да уведомяват за незаконни действия, които могат да бъдат разкрити за пръв път на работното място или от клиенти или доставчици ⁽²¹⁾.

5.6 ЕИСК отбелязва, че прилагането на новата директива няма да доведе до допълнителни разходи. Необходими са обаче повече ресурси, включително за разследване, популяризиране, обучение и услугите за консултации и правна защита, за да се гарантира изкореняването на сексуалното малтретиране на деца в най-кратки срокове.

5.7 Накрая, ЕИСК ще подкрепи създаването на **международен правоприлагащ орган**, чиято задача ще бъде да разследва сексуалното малтретиране на деца в целия свят, да идентифицира и преследва разпространителите на подобно съдържание и да спасява деца, подложени на страдания. Съществуват редица тактики ⁽²²⁾, които могат да доведат до намаляване на наличието на подобно съдържание и които, ако бъдат възприети в световен мащаб, биха могли да гарантират предприемането на по-ефективни, по-бързи и по-възпиращи действия по отношение на тези престъпления.

Брюксел, 15 септември 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

⁽²⁰⁾ Смята се, че приблизително една трета от извършителите на сексуално малтретиране на деца са на възраст под 18 г. (Mauchahal and Herzog, 2003 г.).

⁽²¹⁾ ЕИСК предложи европейски проект „Европа срещу сексуалната експлоатация на деца – КАЖИ НЕ!“. Вж. посоченото становище в бележка 1.

⁽²²⁾ Вж. Доклад на Internet Watch Foundation (Фондация за наблюдение на Интернет).